

חמשה מי יודע? WHO KNOWS FIVE?

צפון

the past

(א) עבר

הא לחמא עניא די אכלו **אבהתנא** בארעא דמצרים

שאלת הבן: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות"

the past as it impacts on the present

(ב) העבר משפיע על ההווה

עבדים היינו לפרעה במצרים...

ואלו לא הוציא הקב"ה את **אבותינו** ממצרים

הרי **אנו ובנינו ובני בנינו** משועבדים היינו לפרעה במצרים

(מימדי החיוב לספר לבנים)
אברהם אבינו וברית בין הבתרים

the past as it recurs in the present

(ג) העבר חוזר בהווה

והיא שעמדה **לאבותינו ולנו**,

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו

אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו

והקב"ה מצילנו מידם

סיפור יציאת מצרים: "ארמי אובד אבי" ו"פסח מצה מרור"

the past becomes the present

(ד) העבר נהפך להווה

לפיכך אנו חייבין להודות להלל לשבח לפאר להדר לרומם לגדל ולנצח

למי שעשה **לאבותינו ולנו** את כל הנסים האלו

הוציאנו מעבדות לחירות מיגון לשמחה ומאפלה לאור גדול

ונאמר לפנינו שירה חדשה הללויה

ב' פרקי הלל

the present becomes the past

(ה) ההווה עובר לעבר

ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם

אשר גאלנו וגאל את **אבותינו** ממצרים...

סידור (סדר) עשיית מצוות אלו בליל חמישה עשר כך הוא

I. מצוות unique to the night

A. מדאורייתא

1. אכילת מצה

2. הגדה

B. מדרכנו

1. אכילת מרור

2. ארבע כוסות

3. Displaying חרוסת

4. הלל

5. הסיבה

II מצוות not unique to the night

A. מדאורייתא

1. קידוש (Shabbat)

2. ברכת המזון

B. מדרכנו

1. קידוש (if not Shabbat)

2. ברכות הנהנין וברות המצוות

III. Structure

A. Maximized for experiential effect

B. Three basic themes:

1. Reliving slavery עבודת ^{לדנוע}

2. Reliving fleeing Egypt גאולה ^{צאנוע}

3. Reliving royalty and settled-ness מלכות ^{טובנוע}

C. Basic Breakdown

1. קידוש*-drink בהסיבה like royalty קדש

2. מגיד

a. To get children curious:

(i). (wash hands first)

(ii). Eat vegetable dipped in salt water

(iii). break a matza in half, hide it until Afikoman

b. Introduce story

(i). demonstrate importance (rabbis studying all night...)

(ii). demonstrate source in Torah (כנגד ארבעה בנים דברה תורה)

c. (Start with disgrace) מתחיל בגנות

(i). Originally we worshipped idols and God chose us

(ii). Originally we were slaves and God freed us

d. Explain מקרא ביכורים (Deut. 26:5-8)

e. Ten plagues (custom to drop 10 drops of wine)

f. Dayyenu דיינו 2-thanks for each step

קדש

רוזק

כרפס

יוזק

מגיד

g. Explanation of symbols (ר"ג)

(i). Pesach פסח

- (a). God Pasach פסח over our houses when killing the first-born
- (b). chosenness of Jewish people
- (c). food of royalty מלכות
סבכננ

(ii). Matzah מצה

- (a). no time for dough to rise when leaving
- (b). bread of poor person
- (c). food of refugees גאולה
צאננ

(iii). Maror מרור

- (a). bitterness of slavery
- (b). food of slaves עבדות
לדננ

h. Story becomes song

- (i). "in every generation..." בכל דור ודור
- (ii). לפיכך (→ we are obligated to thank God)
- (iii). Hallel (1) הלל**
 - (a). first two chapters of Hallel הלל - about מצרים
 - (b). lift cup of wine-rejoicing and singing
 - (c). blessing over מצרים (ברכת השבח)
 - (d). blessing over wine-drink it reclining like king

3. Mitzvot מצוות of eating

- a. מצה (wash hands first)- בהסיבה like royalty
- b. מרור-not reclining (like slave)
- c. מצה and מרור -like Hillel did in the Temple:
(פסח and מרור together)
- d. Symbols on plate:
 - (i) חרוסת- mortar
 - (ii) פסח וחגיגה- זרוע וביצה commemorating
- e. Eat meal
- f. "אפיקומן" - originally פסח (eat like royalty-on a full stomach;
recline like a king) today, we use מצה instead

4. ברכת המזון ***

- a. Everyone drink cup of wine (#3)-drink בהסיבה like royalty

5. הלל (2)****

- a. (custom of inviting אליהו)
- b. rest of הלל (see 2.h.iii.a.)
- c. selected praises
- d. said over fourth cup-drink בהסיבה like royalty

רוצה מוציא מצה

מרור

כורך

שלזון עורך

צפון

כרך

הלל

נרצה